

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Данильчук Каріна Валеріївна

УДК 658.15

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОЦІНКА РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Данильчук К. В.

Керівник роботи
Стойко О. Я.
к. е. н., доцент

Житомир – 2019

АНОТАЦІЯ

Данильчук К. В. Оцінка ринкової вартості підприємства. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Житомирський національний агроекологічний університет, 2019.

В кваліфікаційній роботі викладено теоретичні, методичні та практичні аспекти оцінки ринкової вартості підприємства. Досліджено економічний зміст поняття «ринкова вартість підприємства» та особливості її оцінки сучасними методами. Виявлено детермінанти формування ринкової вартості підприємства в сучасних умовах господарювання. Здійснено оцінку ринкової вартості досліджуваного підприємства. Запропоновано напрями удосконалення оцінки ринкової вартості підприємства. Сформовано набір інструментів управління ринковою вартістю підприємства.

Ключові слова: ринкова вартість, оцінка ринкової вартості, дохідний підхід, витратний підхід, порівняльний підхід.

SUMMARY

Danilchuk K. V. Estimation of the enterprise market value. –Manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 072 «Finance, Banking and Insurance». – Zhytomyr National Agroecological University, Zhytomyr, 2018.

The qualification work outlines the theoretical, methodological and practical aspects of assessing the market value of the enterprise. The economic content of the concept of «market value of the enterprise» and features of its evaluation by modern methods are investigated. Determinants of formation of the market value of the enterprise in modern conditions of management are revealed. The market value of the studied enterprise is estimated. The directions of improvement of estimation of market value of the enterprise are offered. A set of tools for managing the enterprise market value has been formed.

Keywords: market value, market value estimation, income approach, cost approach, comparative approach

ЗМІСТ

ВСТУП.	5
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЇЇ ОЦІНКИ.	8
Висновки до розділу 1.	14
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА.	15
Висновки до розділу 2.	22
РОЗДІЛ 3. ПРОГНОЗУВАННЯ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В ІНТЕРЕСАХ РІЗНИХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ.	24
Висновки до розділу 3.	29
ВИСНОВКИ.	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.	32

ВСТУП

Актуальність теми та аналіз останніх досліджень. Розвиток та інтеграція української економіки в світову ринкову систему сприяє удосконаленню корпоративного мислення, внаслідок чого актуалізується використання вартісних оцінок побудованих стратегій. Сучасна концепція розвитку підприємства лежить у площині максимізації ринкової вартості підприємства та забезпечення добробуту власників. Відповідно, ключовим інструментом планування та управління господарською діяльністю підприємства має стати оцінка його ринкової вартості.

Основи теорії оцінки та управління вартістю підприємства поклали наукові праці минулого століття, які давали перші фундаментальні підходи до визначення вартості бізнесу. Варто відзначити серед авторів, що розглядають питання оцінки та управління вартістю підприємств, таких вітчизняних та закордонних науковців, як Н. А. Абулаєв, С. В. Поліщук, Л. А. Лейфер, А. Г. Грязнова, С. І. Тарасенко, А. М. Турило, М. А. Федотова, Е. Хелферт, Т. Коупленд, Т. Коллер, Дж. Муррін. У міру становлення та розвитку ринкових відносин у країні проблема формування й оцінки вартості підприємства в межах концепції управління вартістю стає дедалі актуальнішою, а її практична значущість стрімко зростає.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є виявлення особливостей оцінки ринкової вартості підприємства і формування теоретико-прикладних засад управління її рівнем.

Поставлена мета обумовила вирішення таких завдань:

- дослідити економічний зміст поняття «ринкова вартість підприємства» та особливості її оцінки сучасними методами;
- виявити детермінанти формування ринкової вартості підприємства в сучасних умовах господарювання;
- здійснити оцінку ринкової вартості досліджуваного підприємства;

- запропонувати напрями удосконалення оцінки ринкової вартості підприємства;
- сформувані набір інструментів управління ринковою вартістю підприємства.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес оцінки ринкової вартості підприємства. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних та прикладних аспектів оцінки ринкової вартості підприємства та управління її рівнем за матеріалами ТОВ «Корпорація МАЙС».

Методи дослідження. Дослідження здійснювалось на основі системного методу наукового пізнання економічних явищ і процесів, адаптованого щодо оцінки ринкової вартості підприємства та управління її рівнем. Для уточнення сутності поняття «ринкова вартість підприємства» використано *абстрактно-логічний метод*. Для економічного обґрунтування практичної значущості запропонованих позицій використано *монографічний метод*. *Табличний та графічний методи* використано для наочного зображення показників результативності діяльності досліджуваного підприємства. Методика *екстраполяції тренду* застосовувалася для планування ринкової вартості підприємства та визначення шляхів її підвищення.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному поєднанні існуючих методів при оцінці ринкової вартості досліджуваного підприємства, що дало змогу встановити резерви її нарощення та спрогнозувати плановий рівень на наступні 2 роки.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення та пропозиції за результатами дослідження можуть бути використані в системі фінансового менеджменту вітчизняних підприємств.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи були викладені в доповідях автора на тему:

- «Методи оцінки ринкової вартості підприємства» оприлюдненій на Всеукраїнській науково-практичній on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвячена Дню науки (15–17 травня 2019 р., ЖДТУ);

- «Оцінка ринкової вартості виробничого підприємства» оприлюдненій на студентській науково-практичній конференції «Фінансове забезпечення економіки» (30 травня 2019 р., ЖНАЕУ);

- «Прогнозування розвитку підприємства та оцінка його ринкової вартості методом непрямої капіталізації доходу» оприлюдненій на студентській науково-практичній конференції «Студентські наукові читання: 2019» (20 листопада 2019 р., ЖНАЕУ).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Основний текст роботи викладено на 26сторінках комп'ютерного тексту. Ілюстративний матеріал представлено у вигляді 6 таблиць та 7 рисунків. Структурно робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (40 найменувань).

ВИСНОВКИ

1. Вартість підприємства є основним фактором сталого розвитку, оскільки вона віддзеркалює сукупну характеристику фінансових показників діяльності та забезпечує інтереси різних учасників ринкових відносин. Основними цілями проведення якісної оцінки ринкової вартості підприємства можуть бути: формування зареєстрованого капіталу; купівля-продаж акцій підприємства; проведення додаткової емісії акцій; переоцінка основних активів підприємства; визначення кредитоспроможності підприємства і вартості застави при кредитуванні; залучення зовнішнього фінансування; вирішення різних майнових спорів тощо.

2. З метою обрахунку вартості підприємства використовуються специфічні засоби, які називаються методами оцінювання. У вітчизняній практиці традиційно застосовують: витратний, дохідний та порівняльний підходи. Кожний спосіб оцінювання вартості бізнесу передбачає попередній аналіз відповідного масиву інформації і певний порядок обрахунку.

3. На основі проведеного аналізу фінансового стану ТОВ «Корпорація «Майс»» встановлено його нестійкий фінансовий стан, однак з достатньо високими результатами господарювання та відповідними показниками рентабельності господарської діяльності й інвестованого капіталу.

4. Узагальнивши результати проведених оцінок ринкової вартості ТОВ «Корпорація «Майс»» встановлено, що підприємство з вигодою для власника оцінюється у 1574,8 тис грн як витратним, так і методом прямої капіталізації доходу. Однак слід зважати на ринкові тенденції і здійснювати постійний розвиток виробництва з метою прирощення вкладеного капіталу.

5. В процесі управління ринковою вартістю підприємства ключовий етап відводиться процедурі планування. Планування виступає основою для ухвалення управлінських рішень, що передбачає як встановлення цілей і завдань управління ринковою вартістю підприємства, так і визначення шляхів реалізації планів для досягнення стратегічної мети. При цьому, особливого

значення набуває врахування впливу управлінського персоналу, що дозволяє збалансувати інтереси власників з інтересами управлінського персоналу, встановити відповідний рівень заробітної плати та мінімізувати негативні наслідники агентських відносин.

б. Спрогнозувавши таким чином грошові потоки, залишкову вартість підприємства і вартість позикового капіталу на період до 2020, було визначено величини цих показників з врахуванням ризику і часу для ТОВ «Корпорація «Майс»». Такий підхід застосовується не лише інвестором, щоб оцінити можливу вигоду, а й власником, щоб віднайти віхи в управлінні та відновити успішний розвиток підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева В. А. Визначення ринкової вартості цінних паперів (корпоративних прав): коментарі та висновки. *Вчені записки університету "КРОК". Серія : Економіка*. 2018. Вип. 49. С. 73-80.
2. Бабій О. М., Малишко В. С. Підвищення капіталізації підприємств шляхом публічного розміщення акцій (IPO). *International Scientific Conference Economy and Society: modern foundation for human development: Conference Proceedings, Part 1, October 31, 2016. Leipzig, Germany: Baltija Publishing*. С.85-87.
3. Бланк И. А. Управление активами. К.: Ника-Центр, 2000. 720 с.
4. Брезіцька О.В. Управління вартістю: фактори формування вартості підприємства. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури (економічні науки)*. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/346/335> (дата звернення: 20.11.19).
5. Брюховецька Н.Ю. Підходи до визначення капіталізації підприємств. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна*. 2017. № 31-1. С. 224-229.
6. Господарський Кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144.
7. Григорьев В.В., Федотова М.А. Оценка предприятия: теория и практика. М.: ИНФРА-М, 1997. 320 с
8. Губар Ю. Дослідження функції належності методами нечіткої математики з метою узгодження результатів оцінки ринкової вартості. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. 2017. Вип. 1. С. 95-100.
9. Гуненко С. А. Теоретичні основи оцінки ринкової вартості підприємства для цілей управління: обліковий аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. Вип. 2 (29). С. 41-52.

10. Данильчук К. Методи оцінки ринкової вартості підприємства. Всеукраїнська науково-практична on-line конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвячена Дню науки. 15–17 травня 2019 р., ЖДТУ. С. 947-948.

11. Данильчук К. Оцінка ринкової вартості виробничого підприємства. Матеріали студентської науково-практичної конференції «Фінансове забезпечення економіки» (30 травня 2019 р., ЖНАЕУ). Ж.: ЖНАЕУ. 2019. С. 48-52.

12. Данильчук К. Прогнозування розвитку підприємства та оцінка його ринкової вартості методом непрямой капіталізації доходу. *Студентська науково-практична конференція «Студентські наукові читання: 2019»*. 20 листопада 2019 р., ЖНАЕУ. С. 94-97.

13. Єфремова Л. В., Алєйнікова Н. М. Особливості використання методичних підходів з оцінки при визначенні ринкової вартості підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. №6. С.247-250

14. Жорова Є. Р. Оцінка вартості підприємства як індикатор ефективності управлінської діяльності. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2013. № 50. С.188-197.

15. Загальні засади оцінки майна і майнових прав. Національний стандарт N 1: постанова КМУ №1440 від 10 вересня 2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-п> (дата звернення: 16.10.19).

16. Загальні засади оцінки майна та майнових прав: Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження національного стандарту № 1» від 10.09.03 р. №1440. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 19.11.19).

17. Запасна Л. С. Застосування ринкової вартості в управлінні розвитком машинобудівного підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Л. С. Запасна; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ, 2009. 19 с.

18. Костирко Р. О., Тертична Н. В., Шевчук В. О. Комплексна оцінка вартості підприємства: Монографія / За заг. ред. д. е. н., академіка НАН України М. Г. Чумаченка.– 2-ге вид., перероб. І доп. Х.: Фактор, 2008. 278 с.
19. Коупленд Т., Колер Т., Мури́н Дж. Стоимость компаний: оценка и управление / Пер. с. англ. М. ЗАО «Олімп-бізнес», 1999.
20. Лесик Л. І. Методичні засади оцінювання ринкової вартості промислового підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 7. С. 120-124.
21. Мендрул О. Г. Управління вартістю підприємств : монографія. К.: КНЕУ, 2002. 272 с.
22. Методи оцінки бізнесу . *American Express Company / All Rights Reserved* - URL: http://www.vlasnasprava.info/ua/business_az/exit_strategy/business_valuation.html?_m=publications&_t=rec&id=288 (дата звернення: 06.11.19).
23. Мисака Г. В., Дерун І. А. Вплив даних фінансової звітності на формування ринкової вартості компанії. *Економіка України*. 2018. № 5. С. 35-48.
24. Мілінчук О. В. Ефективність вартісно-орієнтованого управління: ключові показники. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2016. № 1. С. 86-96.
25. Міокова Г. І. Вартість підприємства та її оцінка URL: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\).pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2).pdf) (дата звернення: 11.11.19).
26. Молнар В. В. Математичне моделювання в оцінці ринкової вартості підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2018. № 10(3). С. 21-26.
27. Момот Т. Оцінка вартості бізнесу: сучасні технології. Х.: Фактор, 2007. 224 с.
28. Нізяєва С.А. Ідентифікація методів оцінки ринкової вартості підприємства при діагностиці його економічної безпеки. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2012. № 2 (3). С. 30-33.

29. Оцінка нерухомого майна. Національний стандарт №2 : постанова КМУ №1441 від 10 вересня 2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1441-2003-п> (дата звернення: 16.10.19р).

30. Огієр Т., Ратман Д., Спайсер Л. Стандартний метод розрахунку вартості капіталу. Україна фінансова: інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. URL: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/sdu/018.htm (дата звернення: 02.11.19).

31. Олександренко І. В. Ринкова вартість регіону як фактор забезпечення його конкурентоспроможності. *Економічний форум*. 2017. № 1. С. 70-77.

32. Островська Г. Й. Нові підходи до оцінювання ринкової вартості компанії, заснованої на знаннях. *Світ фінансів*. 2017. Вип. 1. С. 29-41.

33. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України № 2658-III від 12 липня 2001 року. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 19.11.19).

34. Рейтинг крупнейших компаний по рыночной стоимости 2016. URL:<http://total-rating.ru/1612-reyting-krupneyshih-kompaniy-po-rynochnoy-stoimosti-2016.html> (дата звернення: 09.10.19).

35. Скриньковський Р. М., Процюк Т. Б., Костюк Н. Р. Внутрішній аудит системи корпоративного управління та діагностика ринкової вартості підприємства. *Бізнес Інформ*. 2015. № 9. С. 180-187.

36. Старюк П.Ю. Управление стоимостью компании как основная задача корпоративного управления. URL: <http://www.cfin.ru> (дата звернення: 15.11.19).

37. Столяров В. Ф., Артеменко Д. М. Удосконалення методики визначення ринкової вартості комерційного банку на основі порівняльного підходу в рамках методу ринку капіталу. *Вісник економічної науки України*. 2017. № 1. С. 124-133.

38. Томаля Т. С. Фактори зростання ринкової вартості підприємств індустрії гостинності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 5(2). С. 164-168.

39. Уколова О. О. Сучасні методичні підходи до оцінки вартості підприємства URL:<http://www.repository.hneu.edu.ua> (дата звернення: 26.11.19).

40. Фінансова звітність ТОВ «Корпорація «Майс» за 2016-2018 рр.